

Uitvoeringsagenda Gezondheid 2024-2027

Voortgangsrapportage 2025

Provincie Noord-Brabant

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1 Inleiding	2
1.1 Drie extra gezonde levensjaren voor elke Brabander	2
1.2 Samen maken we Brabant gezonder	2
1.3 Leeswijzer	3
2 Opgaven en ontwikkelingen	4
2.1 Onze opgaven	4
2.2 Huidige toestand	4
2.3 Majeure ontwikkelingen	4
2.4 Kernboodschap	5
2.5 Uitvoeringslijn 1: Van norm naar continue verbetering	5
2.6 Uitvoeringslijn 2: Van zorg naar positieve Gezondheid	6
2.7 Uitvoeringslijn 2: Van zorg naar positieve Gezondheid	7
3 Rode draad in onze aanpak	8
3.1 Integratie van Gezondheid in Provinciaal Beleid	8
3.2 Bevordering van Positieve Gezondheid en preventie	8
3.3 Samenwerking en kennisdeling	9
3.4 Monitoring en evaluatie	9
4 Uitvoering in beeld	10
4.1 Samen maken we Brabant	11
5 Financiën en risico's	12
6 Aanpassingen uitvoeringsagenda	13
6.1 Consequenties voor Burap/begroting	14

1 Inleiding

1.1 Drie extra gezonde levensjaren voor elke Brabander

Sinds 2021 werkt de provincie Noord-Brabant aan een ambitieus doel: drie extra gezonde levensjaren voor alle Brabanders in 2030. Deze ambitie is geen harde peilstok, maar een gezamenlijke doelstelling waaraan alle provinciale programma's bijdragen. Het is een serieuze ambitie, maar het behalen ervan is niet volledig in eigen handen. Verschillende factoren spelen een rol. In deze voortgangsrapportage laten we zien welke stappen we zetten binnen de Uitvoeringsagenda Gezondheid 2024-2027 om de gezondheid van Brabanders te beschermen en te bevorderen.

Onze visie: Positieve Gezondheid

De kern van onze aanpak is het concept positieve gezondheid. Dit betekent dat we gezondheid breder zien dan alleen de afwezigheid van ziekte. Het gaat om veerkracht: het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan. Deze visie sluit naadloos aan bij de Brabantse Omgevingsvisie, waarin welzijn, een gezonde en veilige leefomgeving en een sterke samenleving centraal staan. Recente inzichten, met name rondom de groeiende mentale druk op jongeren, bevestigen het belang van deze brede benadering.

Figuur 1: Gezondheidselementen bij fysieke en sociaaleconomische leefomgeving

1.2 Samen maken we Brabant gezonder

Een gezonde leefomgeving creëren we samen. Iedereen speelt een rol: inwoners, gemeenten, GGD'en, scholen en maatschappelijke organisaties. De provincie pakt haar rol op via twee sporen: een interne - en een externe aanpak.

- Intern: Gezondheid in al ons beleid (Health in All Policies)

De provincie verankert positieve gezondheid actief in haar beleid en begroting. Hierdoor dragen veel activiteiten bij aan een gezonder Brabant. Zo richten programma's zich bijvoorbeeld op het verbeteren van de luchtkwaliteit, schoon grondwater, vermindering van chemische gewasbeschermingsmiddelen en meer verkeersveiligheid. Deze maatregelen zorgen voor een gezondere leefomgeving.

- Extern: De omslag van zorg naar gezondheid stimuleren

Extern richt de provincie zich op het stimuleren van de transitie van zorg naar gezondheid en het verbinden van partijen en initiatieven. Dat doen we bijvoorbeeld door een jaarlijkse Dag van de Gezondheid te organiseren en regelmatig te overleggen met GGD en gemeenten.

Om deze aanpak te laten slagen, ondersteunen we de twee sporen met gerichte communicatie en datagedreven werken. Communicatie versterkt de samenwerking en met data maken we de resultaten van onze inspanningen zichtbaar.

"We willen gezondheid niet aan het toeval overlaten, maar bewust en samen vormgeven."

Saskia Boelema, gedeputeerde Gezondheid

1.3 Leeswijzer

Deze voortgangsrapportage is opgebouwd uit vijf hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1: [Inleiding \(dit hoofdstuk\)](#)
- Hoofdstuk 2: [Opgaven en Ontwikkeling: Een schets van onze beleidsambities en de geboekte voortgang.](#)
- Hoofdstuk 3: [Rode Draad in onze Aanpak: Een diepere blik op de uitvoeringssporen en de resultaten.](#)
- Hoofdstuk 4: [Uitvoering in Beeld: Concrete voorbeelden en activiteiten nader toegelicht.](#)
- Hoofdstuk 5: [Financiën en Risico's: Een overzicht van de financiële stand van zaken en de geïdentificeerde risico's.](#)
- Hoofdstuk 6: [Aanpassingen uitvoeringsagenda: Een overzicht van de aanpassingen aan de uitvoeringsagenda.](#)

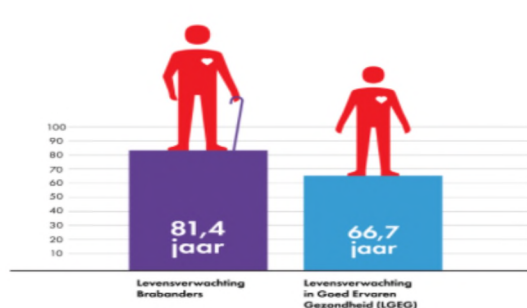
2 Opgaven en ontwikkelingen

2.1 Onze opgaven

De provincie Noord-Brabant wil dat iedere Brabander in 2030 gemiddeld drie jaar langer in goede gezondheid leeft. Om dat te bereiken, werkt de provincie aan een gezonde leefomgeving die ook gezond gedrag stimuleert en aan gezonde voorzieningen. Extra aandacht is er voor doelgroepen als jongeren, ouderen en het thema mentale gezondheid. Gezondheid wordt in al het provinciaal beleid meegenomen en er is veel aandacht voor samenwerking, preventie en het verkleinen van gezondheidsverschillen.

2.2 Huidige toestand

Brabanders worden gemiddeld 81,7 jaar oud. Vrouwen leven iets langer dan mannen. Ongeveer 49% van de volwassenen beweegt voldoende volgens de Nederlandse norm. Meer dan de helft van de Brabanders heeft overgewicht. De meeste inwoners ervaren hun gezondheid als vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. De mentale gezondheid staat onder druk, vooral bij jongeren die steeds vaker stress en eenzaamheid ervaren.

Figuur 2: Levensverwachting Brabanders en Levensverwachting in Goed Ervaren Gezondheid

2.3 Majeure ontwikkelingen

Vergrijzing

In 2023 was 21% van de Brabanders 65 jaar of ouder. Dit percentage stijgt naar ruim 25% in 2040. Vooral het aantal 75-plussers neemt sterk toe. Daardoor groeit de zorgvraag en komt de zorgcapaciteit verder onder druk te staan.

Arbeidsmarktkrapte

De arbeidsmarkt blijft krap, vooral in sectoren als zorg en welzijn. Er is een structureel tekort aan zorgpersoneel met duizenden openstaande vacatures. Jaarlijks verlaat een aanzienlijk deel van het personeel de sector, wat de continuïteit van zorg en ondersteuning bemoeilijkt.

Milieu en leefomgeving

De luchtkwaliteit in Brabant verbetert, maar fijnstof en stikstofdioxide blijven risico's voor de gezondheid. Luchtvervuiling zorgt ervoor dat Brabanders gemiddeld negentien maanden aan gezonde levensduur missen. De provincie werkt aan schonere lucht en een gezondere leefomgeving via maatregelen zoals het Schone Lucht Akkoord en het stimuleren van groen en beweging.

2.4 Kernboodschap

In 2024 zijn betekenisvolle stappen gezet in de uitvoering van het beleidskader Gezondheid 2021–2030. We blijven vasthouden aan onze ambitie: in 2030 drie extra gezonde levensjaren voor iedere Brabander. De voortgang laat zien dat gezondheid steeds beter is verweven met andere beleidsterreinen. Preventie en samenwerking vormen daarbij de sleutel tot blijvende impact.

De uitvoering volgt twee sporen:

- Van norm naar continue verbetering
- Van zorg naar positieve gezondheid

2.5 Uitvoeringslijn 1: Van norm naar continue verbetering

De provincie heeft in 2024 verder gewerkt aan het principe Health in all Policies, waarbij gezondheid een vaste plek krijgt binnen alle provinciale beleidsprogramma's. Elk programma bevat daarbij minimaal één gezondheidsindicator, waarmee voortgang en impact meetbaar worden gemaakt.

Het [Dashboard Gezondheid](#) is verder uitgebouwd en biedt inzicht in trends, resultaten en regionale verschillen. Hiermee ontstaat een stevigere informatiebasis voor beleidskeuzes.

Vanuit de Omgevingswet en bijbehorende beleidscyclus wordt op dit moment onderzocht welke instrumenten en provinciale sturingsmogelijkheden rondom gezondheid er zijn, wat we al doen en waar kansen liggen om dit steviger op te pakken. Doel is om het werken aan gezondheid en de doelstelling 'drie gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander in 2030' op een goede manier in het provinciaal beleid te verankeren. Ook in het traject rondom de verrijkte Omgevingsvisie wordt dit gezien.

BrabantAdvies heeft bijvoorbeeld een briefadvies opgesteld rondom kansen en knelpunten van het VTH-stelsel voor een gezondere leefomgeving.

Daarnaast zijn concrete instrumenten ingezet, zoals:

Het [Brabants Model Positieve Gezondheid](#) om de effecten van beleidsvoorstellen op gezondheid inzichtelijk te maken.

Figuur 3: Dialooginstrument Brabants Model Positieve Gezondheid

Het videoproject [Samen werken aan gezondheid](#), dat inspirerende praktijkvoorbeelden zichtbaar maakt.

Deze aanpak draagt bij aan de ambitie om gezondheid structureel mee te wegen in alle afwegingskaders en besluitvorming.

2.6 Uitvoeringslijn 2: Van zorg naar positieve Gezondheid

De provincie blijft samen met partners inzetten op het bevorderen van een gezonde leefstijl en het voorkomen van gezondheidsproblemen. In 2024 is deze lijn verder versterkt met projecten die aansluiten bij de leefwereld van Brabanders.

Voorbeelden zijn:

- [‘Brabant gaat beter’](#), een programma binnen het MBO dat jongeren ondersteunt bij het maken van gezonde keuzes;

- [‘Een gezonde toekomst in Brabant’](#), De bundel presenteert inspirerende voorbeelden van jonge initiatiefnemers die in praktijk bijdragen aan een gezonde en veilige leefomgeving in Brabant.

2.7 Uitvoeringslijn 2: Van zorg naar positieve Gezondheid

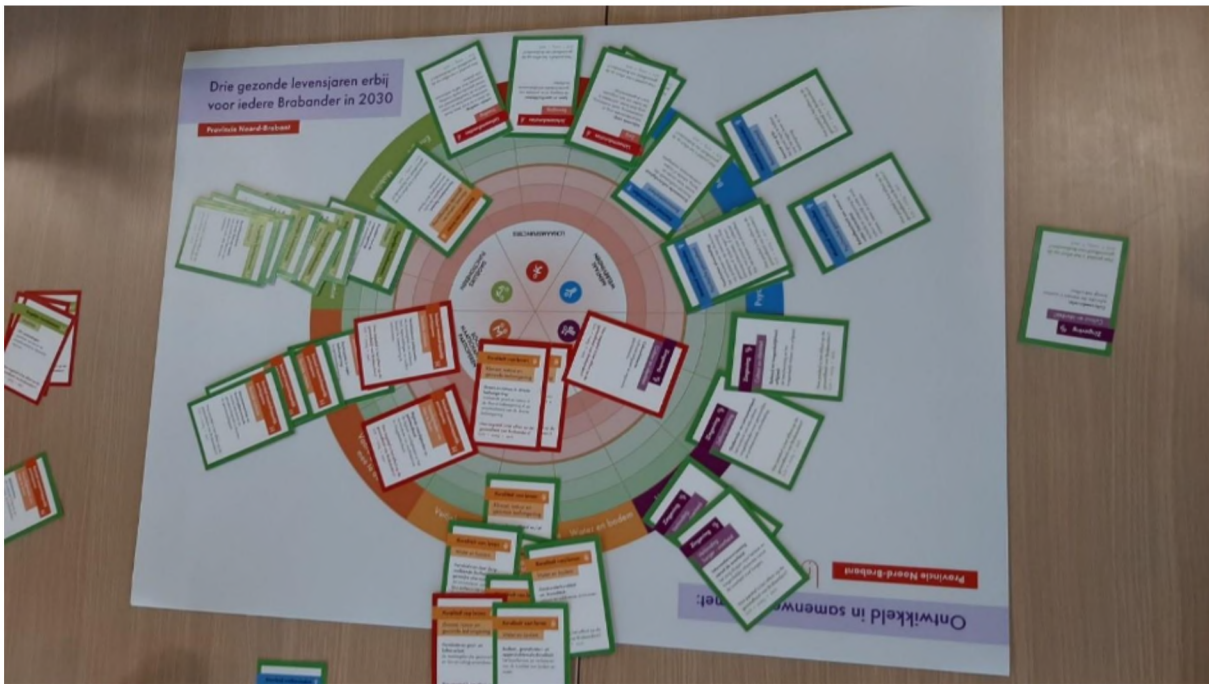
De voortgang in 2024 toont aan dat het gezondheidsbeleid stevig verankerd raakt binnen het provinciale beleid. De gekozen integrale en preventieve koers werpt vruchten af, maar blijft tegelijkertijd ambitieus. Er liggen blijvende en grote opgaven, zoals het verbeteren van mentale gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen.

De provincie blijft inzetten op samenwerking met gemeenten, GGD-en, andere maatschappelijke partners en kennisinstellingen, met als doel: een gezonder Brabant voor iedereen.

3 Rode draad in onze aanpak

3.1 Integratie van Gezondheid in Provinciaal Beleid

In 2024 is gezondheid sterker verankerd in verschillende beleidsprogramma's, volgens het principe 'Health in all Policies'. Dat betekent dat gezondheid een vaste plek krijgt in alle beleidskeuzes, met in elk programma minimaal één gezondheidsindicator. Het Dashboard Gezondheid is verder ontwikkeld en laat zien hoe Brabant presteert op deze indicatoren. Ook initiatieven zoals het Brabants Model Positieve Gezondheid en het videoproject *Samen werken aan gezondheid* helpen om gezondheid centraal te stellen in het beleid.

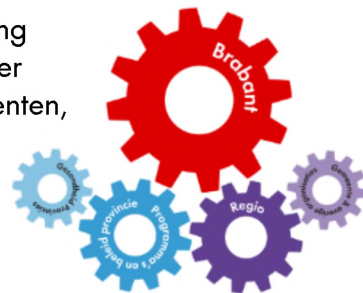
Figuur 4: Dialooginstrument Brabants Model Positieve Gezondheid in actie als werkvorm

3.2 Bevordering van Positieve Gezondheid en preventie

De provincie blijft inzetten op het verleggen van de focus van zorg naar positieve gezondheid, met nadruk op een gezonde leefstijl en preventie. Om deze aanpak te versterken, ondersteunt zij diverse initiatieven en samenwerkingen. Er is speciale aandacht voor het verkleinen van gezondheidsverschillen en het verbeteren van mentale gezondheid, vooral bij jongeren. Zo stimuleert de provincie projecten die mentale veerkracht bevorderen, onder andere via educatie en voorlichting.

3.3 Samenwerking en kennisdeling

We werken samen met gemeenten, GGD'en, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners aan gezondheidsinitiatieven. Deze samenwerking versterkt lokale en regionale netwerken die zich inzetten voor een gezonder Brabant. Een concreet voorbeeld is SKIP: een samenwerking tussen gemeenten, GGD'en en Novadic-Kentron die het drugsgebruik onder jongeren wil verminderen. Dit gebeurt via bewustwordingscampagnes en gerichte voorlichting.

3.4 Monitoring en evaluatie

De provincie heeft in 2024 gewerkt aan het verbeteren van de monitoring en evaluatie van gezondheidsbeleid en -projecten. Het Dashboard Gezondheid speelt hierin een centrale rol door het bieden van actuele data en inzichten die beleidsmakers en uitvoerders ondersteunen bij het nemen van geïnformeerde beslissingen.

4 Uitvoering in beeld

Het Team Gezondheid werkt actief aan een gezonder, vitaler en veerkrachtiger Brabant. Dit doen we samen met gemeenten, GGD'en, zorginstellingen zoals Bernhoven, Bravis en Mooi Maasvallei en onze eigen collega's. We richten ons op concrete thema's zoals het verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, toezicht op het geitenmorbatorium en de lobby voor een Brabants Q-koorts en post-COVID behandelcentrum.

Met het Brabants Model Positieve Gezondheid organiseren we workshops en nemen we deel aan evenementen zoals de Week van de Vitaliteit, Dutch Design Week en IPO-conferenties. Ook praktische acties zoals het realiseren van rookvrije bushokjes en investeringen in duurzaam woonvastgoed via het Woonzorgfonds (immunisatieportefeuille) dragen direct bij aan een gezonder Brabant.

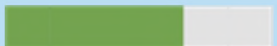
Hieronder geven we inzicht op hoofdlijnen aan de hand van drie bestuurlijke indicatoren:

Indicator: De Levensverwachting in Goed Ervaren Gezondheid (LGE) is verhoogd met drie jaar tegen 2030	Voortgang
Verbeteren van de ervaren gezondheid van Brabanders	

Op basis van de huidige trend stijgt de levensverwachting in goede gezondheid tussen 2022 en 2030 naar verwachting met 1,2 tot 1,3 jaar. In 2023 lag deze op 64,1 jaar voor mannen en 62,4 jaar voor vrouwen.

Indicator: Ieder provinciaal begrotingsprogramma voert in de periode 2024-2027 minstens een project uit dat positieve gezondheid en preventie bevordert.	Voortgang
Bijdragen aan de transitie van zorg naar positieve gezondheid	

We maken onze inzet op gezondheid zichtbaar in alle beleidsterreinen. De gezondheidsindicatoren bieden daarbij houvast en richting en worden jaarlijks geüpdate om relevant en actueel te blijven.

Indicator: Provinciale programma's bevorderen de ervaren gezondheid en voorkomen negatieve gezondheidseffecten	Voortgang
Integreren van gezondheid in provinciale programma's en beleid	

Programma's bevorderen gezondheid vooral door bij te dragen aan een gezonde leefomgeving, het stimuleren van beweging en sociale verbinding. Zo werken we aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en het versterken van ervaren gezondheid.

4.1 Samen maken we Brabant

Omdat we slechts een deel van het grotere geheel zijn, is samenwerking met alle betrokken partijen cruciaal voor resultaat. Gemeenten, GGD-en, kennisinstellingen, andere professionals en bedrijfsleven dragen allemaal hun steentje bij. Binnen het programma Gezondheid werken we structureel samen met de Brabantse GGD'en: GGD Hart voor Brabant, GGD West-Brabant en GGD Brabant-Zuidoost. Deze samenwerking krijgt extra kracht door de inzet van een GGD-liaison: een GGD-medewerker die één dag per week meedraait in het gezondheidsteam. De liaison brengt actuele kennis en expertise in over publieke gezondheid, helpt bij het vertalen van ambities naar regionale uitvoering en versterkt de verbinding tussen gemeenten, GGD'en en beleidsteams. Zo stemmen we goed af en versterken we de uitvoering op thema's als mentale gezondheid, gezonde leefstijl en gezondheid in relatie tot de leefomgeving.

5 Financiën en risico's

Op basis van de perspectiefnota is voor de periode 2024-2027 in totaal €2.057.000 aan bestuursakkoordmiddelen beschikbaar gesteld voor gezondheidsinitiatieven, samen met 1,3 fte personele inzet. Voor het samenwerkingsproject De Gezonde Brabander is binnen deze periode een budget van €102.790 gereserveerd. Na aftrek van vaste kosten blijft er €619.610 over voor de uitvoering van gezondheidsproducten en activiteiten. Daarnaast worden kansen om impact te maken op gezondheid gerealiseerd met middelen uit de betrokken provinciale programma's.

De financiële rapportage van 2024 heeft plaatsgevonden via de [Jaarrekening 2024](#).

2024	2025	2026	2027
Realisatie	Raming	Raming	Raming
€ 198	€ 472	€ 166	€ 156

Bedragen x € 1000,-

- In bovenstaande middelen zijn tevens de organisatiekosten opgenomen*

6 Aanpassingen uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda Gezondheid stuurt op vaste doelen en prestaties, maar blijft flexibel in de keuze van indicatoren. De gezondheidsindicatoren die per beleidsprogramma zijn vastgesteld, worden jaarlijks opnieuw beoordeeld. Waar nodig worden ze gewijzigd of aangescherpt, bijvoorbeeld als de beschikbare data veranderen of als blijkt dat de indicator onvoldoende inzicht geeft in de beoogde impact. Zo blijven we in staat om gericht te sturen, resultaten zichtbaar te maken en waar nodig bij te sturen om de ambities van de uitvoeringsagenda te realiseren. Hieronder worden de gezondheidsindicatoren weergegeven. Deze zijn ook opgenomen in de voortgangsrapportages van de desbetreffende beleidsprogramma's.

Programma	Gezondheidsindicator
Bestuur en Veiligheid	Vertrouwen in gemeenten en provincies
Cultuur, Erfgoed, Sport en Vrije Tijd	Aantal gemeenten waarin een project wordt uitgevoerd met een provinciale bijdrage
Landbouw en Voedsel	Hoeveelheid fijnstof emissie uit de veehouderij
Landbouw en Voedsel	Hoeveelheid stikstof emissie uit de veehouderij
Energie	De ontwikkeling van het totale CO ₂ uitstoot (energetisch) in Brabant.
Energie	Gemiddelde energiequota - Huishoudens waarbij de energierekening als aandeel van het inkomen (te) hoog is.
Natuur en Milieu	Gemiddelde bevolkingsgewogen blootstelling concentratie NO ₂ (stikstof)
Natuur en Milieu	Gemiddelde bevolkingsgewogen blootstelling concentratie PM ₁₀ (fijnstof)
Natuur en Milieu	Gemiddelde bevolkingsgewogen blootstelling concentratie PM _{2,5} (fijnstof)
Natuur en Milieu	Aantal afgeronde SLA (schone luchtakkoord) - projecten

Natuur en Milieu	Aantal aanvragen rijkscofinanciering voor SLA
Natuur en Milieu	Aantal resterende woningen langs provinciale wegen dat in aanmerking komt voor geluidssanering
Natuur en Milieu	Beheerde hectaren via het subsidiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel natuurbeheer (cumulatief)
Ruimte en Wonen	Emissie van fijnstof (PM2,5) van bedrijven op bedrijventerreinen in Noord-Brabant (referentiewaarde: dalend t.o.v. 2015)
Water en Bodem	Aantal grondwaterbeschermingsgebieden waar aanvullend beleid op nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen is opgesteld
Water en Bodem	Aantal hectaren (cumulatief) landbouwareaal binnen BodemUp
Economie, Kennis en Talentontwikkeling	Deze bestuursperiode minimaal 3 projecten opgestart of uitgevoerd, gericht op innovatie in de zorg of preventie
Mobiliteit	Aantal verkeersslachtoffers met letsel of dodelijke afloop op provinciale wegen
Mobiliteit	De actieve mobiliteit (lopen, fietsen) is in 2030 toegenomen

6.1 Consequenties voor Burap/begroting

De gezondheidsindicatoren worden in 2026 structureel opgenomen in de provinciale begroting en vormen daarmee een vast onderdeel van de Stuur- en Verantwoordingscyclus. Dit betekent dat gezondheid expliciet wordt meegenomen in de planning, uitvoering en verantwoording van het provinciaal beleid. De stand van zaken rond de indicatoren wordt daarnaast zichtbaar gemaakt in het online Dashboard Gezondheid, dat toegankelijk is via de [provinciale website](#). Zo kunnen zowel interne als externe betrokkenen de voortgang volgen en ontstaat er een transparant en actueel beeld van de bijdrage van elk beleidsprogramma aan de gezondheid van Brabanders.

Provincie Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
www.brabant.nl